

Едно младо момиче вика баба си Елена, за да ни разкаже някоя история за себе си и за региона. А това, че децата се интересуват от баба си, е достатъчна награда за нея.

Срещаме Елена в местното читалище в село Райово. Влиза с усмивка, готова от сърце да ни сподели знанията и спомените си. Има какво да ни каже и предаде. Радва се да сподели своя опит и да поговори за онези неща, които помни, които ѝ носят сладост и които я мъчат. Човек със светло излъчване и нескрит чар – годините изобщо не ѝ личат, макар че е преживяла много... И веселите, но и тъжните случки разказва с усмивка.

Елена Белчинска е щастлива майка, баба, а отскоро и прабаба. Родена е в село Райово /Самоковско/ и прекарва по-голямата част от живота си тук. До седми клас учи в местно училище. За него споделя, че е дало тласък на много хора да напуснат местността и да се захванат със сериозни професии впоследствие, по други места.

„Аз завърших седми клас тука и след това две години не ходих на училище, поради липса на средства. Защото няма как – братята ми учат, сестра ми голяма – разходи. Татко сам работи – няма пари да учиш! Тогава започна да се работи. Хмел имаше тук, а ние бяхме такива дечица на по 13 години. Сутрин ставаш и на хмела – беритба – за да можеш да си изкараш някакви пари. Тогава аз се принудих да не си ги давам на родителите (засмива се). Спомням си случай, когато моята мама ходеше по мене и ме молеше да се върна, да не ида да се записвам да уча, защото няма възможност... А пък сега, блъскаш им, караш ги да учат, а те...”

Елена си спомня трудния период след тази двугодишна пауза. Трябвало е да навакса много изпуснат и позабравен материал. Но се справя и завършва текстилното училище в Самоков. Веднага след това започва да работи на машините в текстилната индустрия. Две години по-късно се омъжва в Райово.

„За семейния живот, какво да ви кажа..? Старите баби използват една дума: Благодариме на Бога!.. И ние така да кажем. Преживях със съпруг, две дъщери имам, четири внучки, всичко е момичета... Благодариме! Винаги повтаряме тая дума – благодариме...”

Това е вече лошо – изгубих съпруг преди 10 години. Болестите не прощават никому! Идват и лошите неща, но няма какво да правиш. Трябва борба!... Живяхме 34 години с него. Тогава по-беше бедничко всъщност, но мед като има, погодия като има – днеска хубаво, утре лошо... Така се преживява. Има и хубави неща, има и лоши неща, но до тука така... Сега се радвам на внучките, на правнуците – двама правнука имам вече, две момчета. И това непрекъснато им повтарям, викам, нямаше дедо ви късмет – той имаше желание за момче, ама не можа да види мъжка рожба, да се порадва така...”

Елена е от работливите поколения. И до днес, все ѝ се иска да прави нещо, да излезе из селото – нещо да се случва. Научила се е да оценява малките неща. Благодарна е на младите, които се грижат за региона. Възхитена е от безвъзмездното им желание. Радва се на дечицата, които винаги внасят добро настроение. Те предимно идват по празниците. Винаги, щом са събрани всички, вълнението е голямо.

Баба Елена е видяла сравнително малко от старата традиция. Помни обаче, колко задружни са били местните. Нямали са много. Достатъчно им е било да се съберат на по печен картоф и зеле и се е почвала веселбата. Сега е малко по-различно, защото селото обезлюдява. По-възрастните стоят – няма къде да ходят, но младите се изтеглят. Нормално е – търсят работа, удобен превоз, предпочитат си градовете.

„Едно време, като дойдеше Великден, по три дни хоро – на площада хорото се люшка от хора... Дават се, разменят се яйцата, ходи се на гости у кума... После като излязат, при по-възрастни роднини се отива, целува се ръка, дава се яйце... Не че са имали повече яйца от нас, ама ето – хората са спазвали някакви традиции...”

Днес е друго, но пък по празници надеждата се завръща заедно с хората. Последният Великден в Райово е бил много весел – много хора, кулинария, танцов състав, доброволци, които са събирали средства за черквата, за да се реставрира... а дечицата са играли навсякъде. Днес може и да не е пълно селото, но когато се връщат тук, младите полагат усилия да им е хубаво на всички.

„Стимулът за живот... Вярно, трудно се живее без другар, трудно, много трудно... Но бориш се – да оцеляваме и да ги подкрепяме ей тия, младите (сочи внучката си), докато можем, докато можеш...”